

8. 1. 2023 sbor ČCE v Praze na Smíchově Kázání Anna Pokorná

Iz 35,3-6 + Mk 7,31-37

Kázání

O Ježíšovi v evangeliích čteme jako o zázračném léčiteli. Než proběhlo uzdravení, o kterém jsme právě slyšeli z Markova evangelia, uzdravil Ježíš mnohé - a to pouhým dotekem. Stačil dotek ruky a Ježíš uzdravil Petrovu tchyni, malomocného a další... Proto i tentokrát Ježíše žádali, aby na člověka hluchého a špatně mluvícího vložil ruku. Ale zatímco jiní chodili za Ježíšem sami za sebe, případně sami za své nejbližší, člověka hluchoněmého museli přivést. Jiní mohli vyznat před Ježíšem svoji víru, že právě on je může uzdravit. Ale člověk se ztrátou sluchu a tím pádem i se špatnou schopností mluvit, pochopitelně nemohl o Ježíšově zázračné moci nic slyšet a nemohl ani vlastními slovy vyznat: „Pane, věřím, že právě ty máš moc mě zachránit!“

Příběh o uzdravení hluchoněmého připomíná situace, ve kterých si lidé nemohou z nejrůznějších důvodů sami pomoci. Situace, kdy jsou tak hluboko ponořeni v potížích, že si o pomoc nedovedou sami říct. Někdy jsou lidé zaslepení láskou, nenávistí, někdy třeba lhostejností. Někdy míváme i my klapky na uších. Možná někdy nechceme vnímat, že něco není v pořádku. Je to jako bychom měli uzavřené smysly. Právě v takových chvílích bývá nutná intervence – zásah zvenčí. Je třeba, aby se do situace vložil někdo vidoucí a slyšící. V našem příběhu se mluví sice jenom o sluchu a o nemožnosti mluvit, ale můžeme přidat i slova o zraku, protože v Markově evangeliu se hned o kapitulu dál objevuje příběh velmi podobný tomu našemu – o tom, jak Ježíš uzdravil slepého. A oba příběhy jsou napsané stejným slovníkem, mají mnoho společného. I slepého musí pochopitelně k Ježíšovi přivést, slepý člověk je vyléčen také stranou od zástupu, pomocí stejných léčitelských postupů tehdy běžně užívaných (za pomocí slin) a na závěr příběhu o uzdravení slepého se také setkáváme s Ježíšovým pokynem k mlčenlivosti.

Z obou příběhů je patrné, že uzdravení člověka se děje v soukromí, v intimním prostoru. I když dovedou hluchoněmého člověka k Ježíšovi druzí, samotné uzdravení se děje jen mezi Ježíšem a člověkem nemohoucím. Ti, kteří ho přivedli, už samotnému uzdravení asistovat nemohou.

Ježíš věnuje konkrétnímu člověku zvláštní pozornost a péči. Uzdravení se děje ve vztahu Boha a člověka. Dnešní čtenáři Bible si asi lámou hlavu nad tím, proč zrovna slinou, proč Ježíš léčil jako léčitelé tehdy? Ale na to asi odpověď nedostaneme. Vždyť Ježíš vzal onoho člověka stranou, stranou od tehdejších diváků, vzal ho stranou i od nás čtenářů, a učinil s ním něco, čemu vnější pozorovatelé rozumět nemohou.

Důležitý tedy není způsob uzdravení, ale právě osobní vztah. Vztah Boha a člověka. Tomu nasvědčují i slova o tom, že Ježíš vzhlédl k nebi a povzdechl, slova, která v Bibli odkazují na modlitbu. Ježíš uzdravuje slovem Effatha (Otevři se). Obrací se slovy své mateřštiny k Bohu, autenticky, familiérně prosí Boha o to, aby se otevřel prostor pro tohoto konkrétního člověka.

A on se opravdu otevřel, čteme, že se mu otevřel sluch, uvolnilo se pouto jeho jazyka a mluvil správně.“ V člověku se díky modlitbě a správnému nastavení smyslů obnovuje schopnost vnímat a mluvit správně. Co si ale máme představit pod správným mluvením? Co je správné, dobré? Zdá se mi, že slova o správném mluvení jsou dovysvětlena na konci příběhu. Odpověď na to, co se míní tím správným mluvením můžeme najít v posledním verši. „Dobře všecko učinil. I hluchým dává sluch a němým řeč.“ Tato slova totiž připomínají počátek veškerého vztahu Boha

a člověka, zní podobně jako slova z první kapitoly knihy Genesis. Poté, co se po šest dní naplno projevila Boží tvořivá moc, Bůh shledal, že všechno, co učinil, je velmi dobré. Bůh se až podivuje nad tím, co jeho mocí vzniklo.

Správné mluvení má tedy v našem příběhu co dočinění s obnovou člověka, s obnovou stvoření k obrazu Božímu. Vychází z údivu nad tím, že to, co Bůh tvoří je dobré. Velmi dobré. Závěrečný verš připomíná, že to, co Ježíš koná na zemi, je s Boží stvořitelkou mocí zajedno. Ježíš obnovuje v člověku to prapůvodně dobré. Ježíš obnovuje vztah Boha a člověka. Navrací stvoření do pořádku. Otevírá uši, uvolňuje pouta jazyka.

Obnova stvoření je znakem, znamením přicházejícího Božího království, jak o něm mluvili proroci. Závěrečnou nápravu všeho a návrat k Bohu slibuje i prorok Izajáš, jeho slova jsme dnes také četli. „Tehdy se rozevřou oči slepých a otevřou se uši hluchých. Tehdy kulhavý poskočí jako jelen a jazyk němého bude plesat.“ My sice pořád žijeme ve světě, ve kterém není náležité vidění nebo náležité slyšení samozřejmostí. Ale přesto žijeme ve světě, do kterého s Ježíšem Kristem vstoupilo Boží království. Ve světě, do kterého skrze Ježíše Krista vstoupila moc obnovovat smysly k vidění i slyšení. Slova proroků se již začala naplňovat.

A přitom se nenaplnují pouze pro vyvolený lid Izrael. Součástí Ježíšova poslání je oslovovat a přivádět k Bohu všechny lidi – nejen ztracené z Izraele. Snad i proto se uzdravení hluchoněmého událo v pohanském prostředí. Ježíš byl zrovna na cestě ze země Týru ke Galilejskému jezeru, ale máme si všimnout, že nešel přímo. Šel docela velkou oklikou. Přes Sidón, územím Dekapole. I když se zdá, že jsme někdy Bohu vzdáleni, že se nacházíme ve slepé uličce, na zapadlém místě, kde bychom Boží zásah nečekali, máme naději, že nejsme nikdy ztraceni. Bůh nechodí jen přímo po dobře vyšlapaných cestách.

Důležitým, zásadním momentem obnovy dobrého stvoření (důležitý moment uzdravování člověka) tkví v tom, že k němu dochází v přímém vztahu Boha a člověka. To znamená, že to, co je dobré, co pomáhá, nelze na člověka nějak zvrchu nasypat a doufat, že se to vstřebá a zafunguje. Nelze předpokládat, že nějakým fikčním způsobem otevřeme druhým uši k slyšení. Nestačí jenom říct druhému: „Tohle je pro tebe dobré, tak se podle toho řid.“ Vnější intervence může být vždy jen počátkem příběhu o uzdravení. Pokud neproběhne proměna uvnitř, pokud se člověka nedotkne sám Bůh, výsledek uzdravení nebývá dlouhodobý.

Zajímavé je, že uzdravení člověka je i pro Boha něčím podivuhodným. Všimněte si, že při uzdravování se Ježíš podobně jako Bůh při samotném stvoření diví, že se něco dobrého podaří. Bůh nevstupuje do vztahu s člověkem s předem naplánovaným programem dobra, ale bere si člověka stranou a je s ním v modlitbě. Je s ním v jeho omezenosti a prosí: „Otevři se“. To je naprosto fascinující.

Příběh o uzdravení hluchoněmého je ukázkou toho, jak Bůh zápasí o člověka. Jak zápasí o to, aby člověk mohl naplnit svůj život smyslem, o to, aby se člověku navrátila schopnost žít v jednotě s Bohem. Považovat příběh o uzdravení hluchoněmého za příběh o uzdravení nemoci by bylo, myslím, nebezpečné. Lidé totiž často nebývají uzdraveni z nemocí, z handicapů, a vyčítat jim, že mají slabou víru? Že o ně Bůh nestojí? To se mi zdá necitlivé, skoro až jako rouhání. Bůh přece nabízí člověku své společenství i když je člověk slabý a nemocný – i když zrovna nemůže otevřít uši a poslouchat. Snad i proto zaznívají v příběhu o uzdravení hluchoněmého i slepého v Markově evangeliu ony výzvy k mlčenlivosti. Jsou to výzvy k tomu nešířit evangelium jako pověru, že ten, kdo správně věří, má vše dobré zaručeno. Takhle jednoduše to nefunguje.

Výzva k mlčenlivosti dává prostor pro dořečení evangelia ve velikonočním příběhu. Pro dořečení evangelia až do momentu, kdy sám Bůh trpí a není ze svého utrpení zázračně vytržen,

není uzdraven, ale projde smrtí – bolestí – samotou... Pro dořečení příběhu až do třetího dne, kdy překvapivě a podivuhodně přichází dobrá zpráva o vzkříšení. Milí přátelé, evangelium není jen pro silné a uzdravené, je tu i pro nemohoucí a nevléčitelně trpící – Bůh vstupuje do vztahu se všemi, kdo nakročí jeho směrem. Ať už za pomoci druhých nebo z vlastní iniciativy. A můžeme doufat, že Bůh má ve svém království místo i pro ty, ke kterým se z různých důvodů ještě nedoneslo uzdravující slovo do uší.

 Za nás i za ostatní, můžeme i my tu a tam vzhlednout k nebi a prosit Effatha - „Otevři se.“